

Správa z diskusného podujatia *Nádvorie hľadajúcich* na tému:

„Majú náboženské hodnoty miesto vo verejnom živote?“

Konferencia biskupov Slovenska (KBS) v spolupráci s Rímskokatolíckou cyrilometodskou bohosloveckou fakultou Univerzity Komenského v Bratislava (RKCMBF UK) aj tento rok pripravila podujatie v rámci iniciatívy, ktorú na podnet pápeža Benedikta XVI. zaviedla Pápežská rada pre kultúru po názvom *Nádvorie hľadajúcich* (*Cortile dei gentili*). Názov je symbolický a vzťahuje sa k priestoru, ktorý bol v starodávnom Jeruzalemskom chráme vyhradený pre nežidov. Pokým počúvali spevy a sledovali priebeh bohoslužby, mohli sa pýtať učiteľov Zákona na to, čo je tajomné a čo ich presahuje, na náboženstvo a na Boha pre nich „neznámeho“. Cieľom iniciatívy je vytvoriť priestor, kde by ľudia odlišných kultúr a skúseností mohli znovu nájsť skutočné bratské spoločenstvo a tiež odpovede na veľké otázky našej doby. Má to byť priestor, kde by sa mohli priblížiť Bohu aj tí, ktorí ho ešte nepoznajú a zatiaľ nenašli cestu k jeho tajomstvu, na ktoré je zameraný vo svojej službe vnútorný život Cirkvi. Po prvý raz sa *Nádvorie hľadajúcich* konalo v roku 2011 v Paríži. Odvtedy sa uskutočnili mnohé ďalšie stretnutia po celom svete, za účasti osobností vedy, politiky, filozofie či umenia, na ktorých sa aktívne podieľa aj súčasný predseda Pápežskej rady pre kultúru kardinál Gianfranco Ravasi. Ten sa zúčastnil aj na minuloročnom podujatí v rámci *Nádvoria hľadajúcich* na Slovensku, zameranom na nové podoby chudoby.

Tohoročné stretnutie, ktoré sa uskutočnilo 29. novembra 2017 v Aule Benedikta XVI. na RKCMBF, sa venovalo téme: „Majú náboženské hodnoty miesto vo verejnom živote?“ So vstupnými referátmi vystúpili dvaja filozofi: Dr. Daniel Kroupa a prof. František Novosád.

Podujatie otvoril bratislavský arcibiskup metropolita Mons. Stanislav Zvolenský, ktorý privítal rečníkov i poslucháčov a na margo témy stretnutia uviedol, že „náboženské hodnoty čelia v sekularizovanej spoločnosti podozreniu, že nakoľko sú ukotvené v starovekých rozprávaniach, nezodpovedajú štýlu modernej society, ba dokonca bránia ľudskému šťastiu, lebo traumatizujú jednotlivca tvrdeniami o hriechu a večnom treste“. Podľa neho „je úlohou cirkví, aby zdôrazňovali, že kresťanská viera má vždy aj sociálny rozmer, a teda by bolo spochybnením vlastnej identity, keby sme sa na jednej strane k nejakým hodnotám hlásili, a na strane druhej nemali ambíciu sa nimi riadiť vo verejnom priestore a presvedčať o ich správnosti aj iných“. Potom už dostali slovo hlavní protagonisti podujatia.

Český politik, signatár Charty 77 a vysokoškolský pedagóg D. Kroupa sa venoval kresťanským hodnotám v základoch európskej identity z historickej

perspektívy, pričom zdôraznil najmä hľadanie pravdy ako východisko európskeho zákonodarstva, ďalej chápanie moci ako obmedzenej zákonom a tiež koncept mieru, ktorý je niečím viac než len absenciou vojny a násilia. Rovnako hodnoty spravodlivosti a ľudských práv majú svoj pôvod nielen v antickej tradícii, ale aj v kresťanskom náboženstve. Sloboda rozhodnúť sa pre poznané dobro a konať podľa neho je tiež jednou z kľúčových charakteristík kresťanstva.

Slovenský filozof a historik prof. F. Novosád, ktorý je v súčasnosti prorektorom Bratislavskej medzinárodnej školy liberálnych štúdií (BISLA) nazval svoj vstupný príspevok „Nástrahy tolerancie“. V úvode poukázal na súčasnú situáciu na slovenskej politickej scéne, ktorá je podľa neho charakterizovaná tým, že v nej zaznieva veľa hlasov, no nikto nikoho – okrem seba – skutočne nepočúva. Potom stručne predstavil vývoj idey tolerancie v dejinách, ktorý mal akési štyri fázy, vzájomne sa často prelínajúce. Tolerancia bola najskôr chápaná ako prinútenie sa „strpieť“ iný názor; potom mala byť nástrojom na produktívne riešenie sporov; neskôr – v období nacizmu či komunizmu – bola akousi „namrzenosťou“ z rôznosti; až napokon dnes sa prežíva ako ľahostajnosť voči názorom iných. Poukázal na to, že niekedy sa aj tolerancia môže stať nástrojom represíí, hoci inokedy sa vďaka nej môže predísť ostrej konfrontácii medzi rôznymi názormi, vyhranene chápanej ako „spor dobra a zla“. Uviedol, že v dnešnej dobe nových komunikačných technológií sa mení nielen charakter verejného priestoru, ale aj charakter spoločenstva, teda toho, čo predstavuje „my“. Preto môže byť podľa neho pre súčasnú spoločnosť inšpiráciou organizačná dimenzia kresťanstva, ktorá je stelesnením istého „diferencovaného univerzalizmu“. Tá totiž jednak umožňuje jednotlivcovi pocítiť, že patrí k určitému veľkému, nadnárodnému celku, a jednak pôsobí ako istá „tvorivá deštruktívna sila“, keď zastáva tradície a pristupuje zdržanlivo k rôznym novým trendom.

Po prestávke sa uskutočnil okrúhly stôl, pri ktorom o úlohe náboženských hodnôt vo verejnom živote diskutovali spolu s hlavnými rečníkmi aj bývalý minister vnútra Vladimír Palko a poslanec Národnej rady SR Miroslav Beblavý. V. Palko poukázal na to, že liberálna demokracia sa dostala do rozporu so samotnými demokratickými princípmi, keď v USA o legálnosti alebo nelegálnosti istého konania, napr. umelého potratu, rozhoduje súd a nie demokratické inštitúcie (parlament či občania v referende). Podľa neho sú najväčšími nešvármi dnešnej spoločnosti „krivenie jazyka“ a „iracionálnosť“, teda to, že sa veci nepomenúvajú pravými menami a rozhodnutia jednotlivcov i spoločnosti sú často riadené viac emóciami než rozumom. M. Beblavý zasa uviedol, že tzv. neutralita štátu nemala pri jej zavedení znamenať vylúčenie všetkých náboženských symbolov či zmienok o náboženstve z verejného života, ale mala zaručiť to, že štát nebude preferovať či násilu presadzovať jedno náboženstvo na úkor iných. V diskusii zaznel tiež názor, že hoci nemožno nájsť priame spojenie medzi liberálnou demokraciou a kresťanstvom, predsa mnohí z jej zakladateľov, ako napr. „otec liberalizmu“ John Lock, boli kresťania, a teda sa inšpirovali kresťanskými hodnotami.

Vstupné príspevky i kultúrne vedená diskusia pri okrúhlym stole vyvolali mnohé otázky z publika, na ktoré kompetentne odpovedali prítomní

odborníci. Preto možno na záver konštatovať, že podujatie splnilo svoj zámer: vzájomnou výmenou názorov na aktuálnu tému si vyjasníť vlastné stanovisko, no zároveň lepšie pochopiť postoj toho druhého a hľadať spoločné hodnoty. Diskutujúci sa zhodli na tom, že aj v súčasnej spoločnosti majú náboženské hodnoty nezastupiteľné miesto.

Mgr. Ing. Mária Spišiaková, PhD.
Teologická fakulta Trnavskej univerzity
Kostolná 1, P. O. BOX 173
814 99 Bratislava